

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 19 febr. 1909, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag, till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 1 juli 1898, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid, och till lag om ändrad lydelse af 12 § i lagen angående villkorlig frigifning den 22 juni 1906.

Genom en den 11 december 1908 dagtecknad proposition, n:o 14, hvilken af båda kamrarna blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t under återopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lag angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag, till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 1 juli 1898, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid, och till lag om ändrad lydelse af 12 § i lagen angående villkorlig frigifning den 22 juni 1906.

Dessa lagförslag äro af följande lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 7 Saml. 8 Häft. (N:o 9).

Förslag

till

L a g

angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag.

Med upphäfvande af förordningen den 30 maj 1873 angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag, förordnas som följer:

1 §.

Har den, som blifvit dömd till straffarbete på viss tid eller till fängelse eller arrest, icke besvärat sig öfver utslaget inom den för ändringsökande föreskrifna tid, eller har han före besvärstidens utgång, i den ordning denna lag bestämmer, förklarat sig nöjd med utslaget och villig att undergå den ådömda bestraffningen; då skall straffet genast gå i verkställighet utan hinder af åklagares eller målsägandes besvär.

Är målet i hvad den dömda rör af domstolen underställt högre rätts pröfning, eller är straffdomen villkorlig, äge hvad nu är sagdt ej tillämpning.

2 §.

Vill någon, som hålles häktad, afgifva förklaring, hvarom i 1 § är sagdt, skall det i vittnens närvaro ske: om den dömda förvaras i länsfängelse, inför dess föreståndare; om den dömda hålles i militärhäkte, inför den befälhafvare, som öfver häktet har uppsikt; och i öfriga fall

inför tillsyningsmannen eller föreståndaren vid häktet. Vid länsfängelse må dock förklaringen upptagas jämväl af Konungens befallningshafvande. Ej må förklaringen gälla, där ej vid tiden för dess afgifvande utslaget eller rättens eller domarens bevis om den ådömda bestraffningen och den utgång i öfrigt, målet såvidt den dömda rör genom utslaget erhållit, kommit den myndighet till handa, hvarom nu är sagdt, samt den dömd, före den dag, då förklaringen afgifves, och efter den dag, då utslaget för honom vid rätten afkunnades eller, om det ej sålunda afkunnats, blef honom annorledes delgifvet, inom fängelse haft betänketid under två dagar i följd.

3 §.

Är den dömd icke häktad, äge han, med aflämnande af utslaget eller sådant bevis som i 2 § sägs, afgifva den i 1 § omförmälda förklaring, där straffet skall af militärbefälhafvare befordras till verkställighet, i vittnens närvaro inför denne och i annat fall inför Konungens befallningshafvande eller magistrat eller, i vittnens närvaro, inför tillsyningsman eller föreståndare vid häkte, ordförande i magistrat, polismästare eller kronofogde.

4 §.

Den myndighet, inför hvilken förklaring enligt 2 eller 3 § afgifvits, skall ofördröjligen afsända underrättelse därom till den domstol, som ägt upptaga besvär öfver utslaget.

5 §.

Förklaring, som afgifvits i öfverensstämmelse med hvad i 2 och 3 §§ är för hvarje fall stadgadt, må icke återtagas. Har den dömd, innan förklaringen afgifves, besvärat sig öfver utslaget, skola besvären anses vara genom förklaringen återkallade.

6 §.

Varder straff, hvars verkställighet börjat, af öfverrätt skärpt, skall bestraffningen ändock fortgå enligt underrättens utslag, till dess den

dömde, på sätt i denna lag är sagdt, förklarar sig nöjd med öfverrättens utslag eller detta eljest emot honom vunnit laga kraft.

7 §.

Då straff, som den dömden undergått, skall å annat frihetsstraff afräknas, förfares enligt de i 4 kap. 6 och 8 §§ af allmänna strafflagen och 32 § af strafflagen för krigsmakten stadgade grunder.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1910.

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 1 juli 1898, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 1 juli 1898, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid, skall erhålla följande ändrade lydelse:

Vid verkställighet af utslag, hvarigenom någon, som hålles häktad, blifvit dömd till straffarbete eller fängelsestraff, skall strafftiden räknas: om utslaget meddelats af Konungen, från den dag, då det ankommer till den myndighet, som har att om verkställigheten förordna; om den dömden i föreskrifven ordning förklarar sig nöjd med utslaget, från den dag, å hvilken förklaringen afgifves; och i öfriga fall från den dag efter utslagets ankomst till nämnda myndighet, då utslaget mot den dömden vinner laga kraft, eller, om utslaget äger laga kraft å ankomstdagen, från denna dag.

Vistas den, som skall undergå straffarbete eller fängelsestraff, på fri fot, skall strafftiden räknas från den dag, då han för straffets undergående intages i fängelse, däröfver tillsyn utöfvas af myndighet, som är behörig att om verkställigheten förordna.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1910.

Förslag

till

L a g**om ändrad lydelse af 12 § i lagen angående villkorlig frigifning
den 22 juni 1906.**

Häri genom förordnas, att 12 § i lagen angående villkorlig frigifning den 22 juni 1906 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har Konungens befallningshafvande återkallat villkorligt medgifven frihet, och vill den frigifne söka ändring i beslutet, äger han inom åttonde dagen efter det beslutet honom delgifvits till Konungens befallningshafvande eller till tillsyningsman vid häkte, där han förvaras, ingifva sina till Konungen ställda besvär. Är klaganden häktad och behöfver han biträde vid besvärens författande, foga Konungens befallningshafvande eller tillsyningsmannen vid häktet anstalt, att det erhålles. Besvär, som ingifvits till tillsyningsman, insände han ofördröjligen till Konungens befallningshafvande.

Inkomna besvär åligge Konungens befallningshafvande att, så fort ske kan, till Konungens nedre justitierevision insända tillika med de till målet hörande handlingar.

I fråga om beslutets verkställighet före besvärstidens utgång skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse hvad särskildt finnes stadgadt angående verkställighet af straff, ådömdt genom utslag, som ej vunnit laga kraft.

Konungens befallningshafvandes beslut angående varning må ej öfverklagas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1910.

Vid 1902 års riksdag framlade Kungl. Maj:t ett förslag till lag angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag. Den föreslagna lagen skilde sig från gällande förordning i ämnet af den 30 maj 1873 hufvudsakligen därunder, att lagen afsåg jämväl icke häktad person samt ej blott straffarbete på viss tid och fängelse, utan äfven arreststraff. Den hade däremot icke afseende å sådana icke laga kraftvunna utslag, hvarigenom böter ådömts. Förslaget blef i allt väsentligt tillstyrkt af lagutskottet, hvars hemställan bifölls af Första Kammaren, under det att Andra Kammaren afslog såväl utskottets som Kungl. Maj:ts förslag. Den utgång frågan sålunda erhöll vid 1902 års riksdag torde i ej ringa mån orsakats däraf, att bötesutslag ej upptagits i förslaget.

*Utskottets
yttrande.*

Sedermera har Riksdagen i skrifvelse den 28 mars 1905 med anledning af en utaf Riksdagens justitieombudsman gjord framställning anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, under hvilka villkor utslaget, hvarigenom någon blifvit dömd till frihetsstraff på viss tid eller till bötesstraff och hvilket ej underställts högre rätts pröfning, kunde utan hinder af att det ej vunnit laga kraft befordras till verkställighet, samt låta utarbета och för Riksdagen framlägga det förslag till lag, hvartill denna utredning kunde gifva anledning. I denna skrifvelse framhöll Riksdagen bland annat, hurusom den i fråga om häktade personer fastställda ordning för verkställighet af icke laga kraftvunna utslag, hvarigenom dömts till straffarbete på viss tid eller till fängelse, syntes Riksdagen böra erhålla tillämpning äfven i fråga om till straff af nyss nämnd beskaffenhet dömd person, som vistades å fri fot, samt utsträckas att omfatta, förutom bötesstraff, äfven af domstol ådömdt frihetsstraff af disciplinär natur.

Det nu föreliggande förslaget har, såsom 1902 års förslag, afseende såväl å icke häktad person som ock å arreststraff. Däremot medgifver icke heller ifrågavarande förslag någon utsträckt verkställighet af icke laga kraft vunna bötesutslag. Beträffande förslagets begränsning i detta hänseende har statsrådet och chefen för justitiedepartementet, efter att hafva omnämnt Riksdagens nyssnämnda skrifvelse, till det vid propositionen fogade utdraget af statsrådsprotokollet den 2 oktober 1908 anfört följande:

»Det torde dock ej kunna förnekas, att frågan om verkställighet af straff, ådömdt genom icke laga kraft ägande utslag, ställer sig helt olika, då straffet är böter och när den dömd fått sig frihetsstraff ålagdt. I förra händelsen är, helt naturligt, intresset närmast knutet till de fall, där tillgång saknas till böternas gäldande och således ett förvandlingsstraff måste inträda. I själfva verket gäller det icke betalning af böterna utan aftjänande af förvandlingsstraffet. Det är då klart, att verkställighetsfrågan, såvidt rörer

bötesbeslut, måste väsentligen bero af, under hvilka förutsättningar ett förvandlingsstraff anses böra tillgripas.

Innevarande års Riksdag har i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t hemställt om en revision af gällande stadganden rörande såväl själfva bötesstraffet som bötesförvandlingsstraffet. I denna skrifvelse, hvilken jag torde få vid annat tillfälle anmäla inför Eders Kungl. Maj:t såsom särskildt ärende, framhålles bland annat, hurusom det från alla synpunkter sedt måste anses lämpligast, att förvandlingsstraffets förekomst i möjligaste mån inskränkes och de till böter dömda i stället tillhållas att inbetala de ådömda beloppen. I sådant afseende påpekas såsom ändamålsenligt, att lagbestämmelser meddelas, enligt hvilka anstånd skulle kunna för viss tid lämnas den dömde med böternas betalande eller genom hvilka tillfälle bereddes honom att i mindre poster efter lägenhet inom viss begränsad tid erlægga sina böter. Jag lär icke behöfva anföra mera ur denna riksdagsskrifvelse för att det må anses ådagalagdt, att frågan om verkställighet af icke laga kraft ägande bötesbeslut lämpligen bör lösas i samband med det nu väckta spörsmålet om revision af de rörande bötesstraffet i öfrigt gällande stadganden.

Det är emellertid uppenbart, att en sådan revision icke kan medhinnas inom den närmaste framtiden. Å andra sidan har det visat sig, att de i 1873 års förordning gifna bestämmelser om upptagande af s. k. nöjdförklaring medföra i visst afseende sådana olägenheter, att ändring däri bör ofördröjligen vidtagas. Vid dessa förhållanden och då, efter min mening, något nödvändigt samband icke råder mellan den år 1902 föreslagna lagstiftningen och frågan om verkställighet af icke laga kraft ägande bötesutslag, har jag ej tvekat att, ehuru sistnämnda fråga nu måste lämnas å sido, upptaga till behandling icke blott den detalj i 1873 års förordning, som jag nyss berört, utan hela det ämne, hvilket utgjorde föremål för 1902 års förslag. Om nyttan och behofvet af att verkställighet utaf icke laga kraft ägande brottmålsutslag medges i den utsträckning, som med nämnda förslag afsågs, torde meningarna knappast vara delade. Att låta med denna reform anstå, till dess den vanskliga frågan om bötesstraffets och bötesförvandlingsstraffets lämpliga reglering blifvit mogen för sin lösning, kan då icke vara välbetänt.»

I den vid 1902 års riksdag omtvistade frågan, huruvida för att nöjdförklaring skall kunna giltigen äga rum själfva utslaget behöfver föreligga hos den myndighet, som har att upptaga förklaringen, eller ett angående det samma af rätten eller domaren utfärdadt bevis må vara nog, intager det föreliggande förslaget, endast med någon olikhet i formuleringen, samma ståndpunkt som lagutskottets förslag vid 1902 års riksdag. Lagutskottet tillstyrkte då — i motsats till hvad Kungl. Maj:ts proposition till nämnda riksdag inne-

höll, men med stöd af hvad högsta domstolen anfört — att den dömde skulle äga förklara sig nöjd med utslaget, äfven om hos vederbörande myndighet ej funnes tillgängligt ett fullständigt exemplar af utslaget utan blott »rättens eller domarens bevis om den ådömda bestraffningen och hvad i öfrigt genom utslaget blifvit den dömde ålagdt». Departementschefen framhåller, att så godt som alla i ärendet hörda myndigheter härutinnan ställt sig på utskottets sida. Och då det icke syntes kunna åläggas underrätterna att samtidigt med utslagets afkunnande hålla utskrifter därpå tillgängliga för parterna, har departementschefen ansett ett stadgande i den af lagutskottet anvisade riktning vara nödigt för att icke straffets verkställighet skulle till men för den dömde fördröjas.

Nöjdförklaring af häktad skall enligt förslagets 2 § upptagas, om den dömde förvaras i länsfängelse, af dess föreståndare, om den dömde hålles i militärhäkte, af den befälhafvare, som öfver häktet har uppsikt, och i öfriga fall af tillsyningsmannen eller föreståndaren vid häktet. Åt Konungens befallningshafvande har därjämte inrymts befogenhet att, när så pröfvas lämpligt, upptaga nöjdförklaringar vid länsfängelse.

Beträffande behörigheten att upptaga nöjdförklaring af icke häktad tillkom densamma enligt 1902 års proposition militärbefälhafvare, om straffet skulle af honom befordras till verkställighet, men eljest icke någon annan myndighet än Konungens befallningshafvande. I sitt utlåtande öfver propositionen framhöll lagutskottet såsom önskvärdt, att sådan befogenhet tillerkändes jämväl magistrat, borgmästare och kronofogde. Enligt utskottets mening borde möjligen äfven länsman ifrågakomma samt för vissa fall tillsyningsman vid kronohäkte. Det af utskottet afgifna lagförslaget öfverlämnade emellertid åt Konungen att bestämma, hvilka myndigheter skulle i förevarande hänseende äga samma behörighet som Konungens befallningshafvande.

Angående det föreliggande förslaget i denna del yttrar föredragande departementschefen följande:

»Det synes mig obestriddigt att, såvida ej det åsyftade snabbare verkställandet af straffdomar öfver icke häktade skall uteblifva, afgifvandet af nöjdförklaring bör för dem på allt sätt underlättas. Den myndighet, till hvilken den icke häktade skall hafva att för nöjdförklaringen vända sig, måste för honom vara lätt tillgänglig, och uppenbart är, att det ur denna synpunkt icke kan vara tillfredsställande att hänvisa honom allenast till Konungens befallningshafvande. Den icke häktade torde sålunda böra få afgifva sin förklaring ej blott, liksom den häktade, inför tillsyningsman och föreståndare vid fängelse, utan äfven inför magistrat, borgmästare, polismästare och krono-

fogde. Däremot har, såsom mig synes med rätta, framhållits, att länsman, hvilken i regeln varit åklagare i målet, ej lämpligen bör erhålla befogenhet att upptaga den dömdes nöjdförklaring.»

Hvad angår det i propositionen framställda förslaget till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 1 juli 1898, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid, har den nuvarande affattningen af denna § ansetts ej öfverensstämma med de föreslagna nya reglerna om nöjdförklaring, och har därför, i enlighet med hvad år 1902 inom Riksdagen uttalades, omarbetats.

Den föreslagna ändringen af 12 § i lagen angående villkorlig frigifning den 22 juni 1906 afser, att de i dess 3 mom. meddelade bestämmelser angående person, hvars villkorliga frihet genom beslut af Konungens befallningshafvande återkallats och som blifvit häktad, skola vinna tillämpning med afseende å Konungens befallningshafvandes beslut angående återkallelsen äfven i de fall, att den frigifne icke häktats.

Vid granskningen af ifrågavarande lagförslag har utskottet icke funnit anledning att emot dem göra någon erinran.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 februari 1909.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.